Actieblad

DECEMBER 1982
93STE JAARGANG, NR. 4

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam — *Verschijnt 4 x per jaar*

ALTERNATIEVEN AAN HET WOORD

Over melkzure gisting en roggebrood met kaas

Het aantal bijeenkomsten waarin de alternatieve genezers aan het woord komen is legio. Een weinig kritisch publiek pleegt de zalen te bevolken en alternatieven van allerlei kleur en snit en verkondigen er theorieën die vaak getuigen van een angstaanjagende simplificatie alsof men een computer wil bouwen uit een mecanodoos. Medio oktober werd in De Doelen te Rotterdam een congres gehouden onder de weidse titel "Geneeswijzen in Nederland". Georganiseerd, aldus een mededeling in Medisch Contact (d.d. 1 oktober 1982) door de NGAB te Schiedam, een organisatie waaraan men de naam van de natuurgenezer A.J. Bijkerk kan verbinden.

Aan het woord kwamen: een psychotherapeut (drs. J. Boswijk) de directeur van een kruidenindustrie C. Moesbergen, acupressuurtherapeut drs. J. Kamst, de natuurgeneeskundige C.A. Schreurs, de homeopaat drs. J. van Vliet, de fotograaf J.J. Kip (over de z.g. Kirlianfotografie), de voedingsdeskundige A.J. Lodewijkx en de heer A.J. Bijkerk, natuurgenezer. Uit de veelheid van voordrachten maakten wij een keuze.

"Kanker en voeding", noemde voedingsdeskundige A.J. Lodewijkx zijn voordracht in de grote zaal van De Doelen voor een gehoor van zestig à tachtig personen. Die kregen stevige uitspraken te horen. Zoals: "Moerman schudt al jaren aan het geweten van het Nederlandse volk. Ons volk wordt voorgehouden dat er aan kanker niets te doen valt".

"Kanker", aldus Lodwijkx, "wordt gekenmerkt door melkzure gisting (in de lichaamscel) die de overhand krijgt op de cel-ademhaling".

"De gestoorde celademhaling kan worden hersteld door rauwkost en volwaardige voeding". En verder: "Moerman, de knappe strateeg, de man die ons volk wakker heeft geroepen verschafte de wapens met de acht vitale voedselstoffen".

De melkzure gisting

Het betoog van Lodewijkx begon met het constateren van "de grote vergissing die is uitgelopen op een grote leugen. Deze grote vergissing leidt er toe dat duizenden, tienduizenden sterven". Het bleek te gaan over de vraag of kanker een locale ziekte is of een ziekte van het gehele lichaam. De natuurgenezers stellen: "het zieke lichaam is de oorzaak van de tumor, net als Hippocrates dat al stelde".

Vervolgens ontvouwde de spreker de theorie van de melkzure gisting in de lichaamscel die in het kankerproces een voorname plaats inneemt. De boude uitspraken vlogen over de katheder de zaal in: Een vroege ontdekking van kanker bestaat niet, aldus Lodewijkx. Kanker is een gebrekziekte, er heerst hongersnood. De grootste nood is het gebrek aan zuurstof. Van het immuniteitssysteem dat in stand moet worden gehouden als eerste vereiste om de kanker tegen te gaan kwam Lodewijkx op de synthetische meststoffen. "Meststoffen maken de planten ziek. Laat men alle stikstofbindingsbedrijven sluiten om de mensheid gezond te maken".

Vervolgens kwamen de onverzadigde meervoudige vetzuren aan de orde waarvan lijnolie het hoogste percentage bevat. Natuurgenezer Joseph Issels komt met zijn twaalf vitaalstoffen, Moerman met acht vitale voedselstoffen voor gezond, giftvrij eten.

Koolhydraten en eiwitten

Hier zijn, dat moest Lodewijkx toegeven, wel de nodige tegenstrijdigheden. De een vindt kwark bijzonder goed, Moerman houdt er niet van. Maar waar Lodewijkx wel zeker van is: Koolhydraten en eiwitten dienen gescheiden genuttigd want onvoldoende vertering van de eiwitten leidt tot gisting in de darmen waardoor de darmflora wordt beschadigd. Daar kwam ook weer de oude beschuldiging tegen yoghurt voor de dag: "Al die Nederlanders die hun maaltijd met yoghurt beeindigen schaden hun gezondheid". Maar er is een soort yoghurt dat wèl gezond is, want dat bevat rechtsdraaiend melkzuur. Maar de yoghurtsoorten met linksdraaiend melkzuur en andere voedingsstoffen met linksdraaiend melkzuur... Dat is niet zo best, want, verzekert Lodewijkx: in een kwaadaardig gezwel zit uitsluitend linksdraaiend melkzuur.

Nu behoeft niemand meer te twijfelen — zo eenvoudig is dat. Maar er blijkt nog meer scheikunde aan te pas te komen. Na een terloopse opmerking van onze voedseldeskundige "kanker zie ik als een verlengstuk van reuma" vervolgt hij de bangmakerij met te wijzen op de gevaren van het loslaten van zuur-

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel. 010-187149

BESTUUR:

Voorzitter: vacature
Secretaris: drs. I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: D. Uitterdijk, Medemblik
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
mr. J.S.W. Holtrop, Haarlem
prof. B.S. Polak, Amsterdam

Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Medemblik.
De **contributie** bedraagt thans *f* 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen *f* 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal *f* 100.

baseverhouding. Hij heeft daar ook een cijfer voor: 20 - 80. Te veel graangebruik vindt hij dan ook gevaarlijk, dan komt er te veel zuur in het lichaam en te veel zuur leidt tot kanker. Zo eenvoudig is ook dat.

Ontbijt: kwark met lijnolie

Uit de zaal mochten vragen gesteld worden. Wat nu wilde de zaal weten? O.a. dit: wat is volgens de inleider het juiste dieet?

Lodewijkx aarzelt niet. Zware kankerpatiënten zonder eetlust laat hij eerst hongeren "om de vaten schoon te maken". Zelf begint Lodewijkx de dag met sinaasappelen persen. Het sinaasappelsap is basevormend. Het menu zou vervolgens kwark met lijnolie voorschrijven, maar "dat is niet te pruimen". Doe er dus maar jam of honing door. Ook kan er een geraspt appeltje in — dat is ook weer basevormend. Om tien uur 's ochtends drinkt Lodewijkx eikeltjeskoffie van Vogel of karnemelk. Hij houdt het voorts op het systeem van W.F. Koch. "Ist ein biszschen" voor het middagmaal. Dat bestaat uit aardappelen in de schil gekookt of zilvervliesrijst met rauwe groenten waarover lijnolie heengaat. De spreker wil wel toegeven dat zijn vrouw wel eens een biefstukje eet, dat mag dan voor zo'n keertje al vermindert het bakken en braden van harde vetten de doorlaatbaarheid van de bloedvaten. "Voedingsfanaten en echte nalopers van Moerman", zo verkondigt hij nu eensklaps, "dat is het niet".

Walnoten, zo heet het verder, zijn niet goed voor reumapatiënten. Eet geen bananen, appels en peren door elkaar. Neem 's middags nog een kopje kruidenthee.

'*s Avonds om 6 uur*: Neen, de ijzertabletjes die de dokter geeft — daar deugt niets van. Daar zit anorganisch ijzer in maar men ete roggebrood met honing er op, komkommer of radijs. Er mag geen kaas op dat roggebrood en men mag er niets bij drinken want daardoor wordt het maagzuur verdund.

Een menu voor thuis

Tot zover het menu van Lodewijkx, zich noemende voedseldeskundige. Een aantal dames in de zaal heeft het menu ijverig genoteerd voor thuis. Iemand kwam nog met de vraag of bepaalde kankervormen die in Indonesië voorkomen en waarvan wordt aangenomen dat het langdurig gebruik van zeer scherpe kruiden als sambals daar niet onschuldig aan is inderdaad het gevolg zijn van die scherpe kruiderijen. Neen, antwoordde Lodewijkx met beslistheid, maar de nadere toelichting was nogal vaag en we kregen niet te horen of het linksdraaiend melkzuur daar een rol bij speelde.

Hoe kan men paranormaal diagnose stellen? A.J. Bijkerk liet voor hetzelfde in aantal weinig imposante gehoor, daar zijn gedachten over gaan. "Paranormaal? bepaalde dingen zijn zo gewoon niet te verklaren. De paranormale genezer werkt met zijn gevoel". Je kunt natuurlijk met iemand praten maar, zo liet Bijkerk uitkomen, je hebt dat eigenlijk niet nodig. Het is de straling uit zijn handen die het hem doet, begrepen wij. In het electro-magnetisch spectrum is die straling zelfs te vinden en wel in de ultraviolette band. "De kunstmatige straling heeft dodelijke gevolgen".

Straling uit de handen

De patienten van Bijkerk ervaren de straling uit zijn handen als warmte. "Ik heb geleerd dat goed te doseeren. Het is het inbrengen van energie die men gewoon niet waar kan nemen". Maar er gebeurt iets dat je kunt vergelijken met het gevoel "dat iemand naar je kijkt".

In de practijk gebruikt Bijkerk een massagetafel, vertelt hij. En dan begint ook hij over de lichaamscellen. "Al die beroemde celletjes hebben een uitstraling. Zijn die celletjes ziek dan geven ze een andere straling af en dat is meetbaar, voelbaar". Die helderziendheid in het lichaam duidde prof. Tenhaeff aan als "heteroscopie"

Er stelt zich iemand uit de zaal beschikbaar om op de massagetafel te gaan liggen — een heer van middelbare leeftijd. Bijkerks handen glijden over het lichaam van de op zijn buik liggende proefpersoon. Dan gaat hij even staan en houdt de hand voor de ogen. Ja, hij heeft iets ontdekt. Mag hij het zeggen? Gaat uw gang, zegt de liggende man. "Uw linkernier

functioneert niet goed... een deel van de bijnierschors" zo luidt de diagnose. De proefpersoon aanvaardt het en keert terug naar zijn zitplaats in de doodstille zaal.

Zo heeft Bijkerk ook eens multiple sclerose ontdekt door een afwijking van de straling tussen de derde en zevende halswervel. Een dokter zou de diagnose hebben bevestigd.

Een geest op uw schouder

"Er zit een geest op uw schouder, een goede of een slechte geest", zo houdt Bijkerk na deze vertoning zijn gehoor voor. Honden en katten zijn gevoelig voor die geest. Hij weet van iemand, die een boze geest bij zich had. "Geest ga heen van deze persoon", zo werd er gecommandeerd — en de persoon werd beter.

Kan men paranormale gevoelens "aanleren?" Ja, men kan ze ontwikkelen, vertelt Bijkerk de zaal. Hoe moet dat? Welnu, het dieet speelt er een rol bij. Men moet natuurlijk fit zijn maar men mag geen vlees eten, noch vis. Men mag geen alcohol gebruiken maar ook geen koffie. Wat het vlees eten betreft — de agressiviteit in de wereld schrijft Bijkerk toe aan het enorme vleesgebruik. Wie zijn paranormale gevoelens wil ontwikkelen moet ook leren mediteren. Voor het "doorkrijgen" van beelden moet men alle gedachten weten uit te bannen. Voorts moet men veel nadenken over het wonder van het leven, liefde voor de mensen koesteren en als punt 7 van de voorwaarden: zelf bestraling ontwikkelen. Door oefening zal de bio-energie steeds toenemen, vertelt Bijkerk, die er nuchter op laat volgen dat volgend voorjaar een cursus van start gaat.

Ook met een pendel kan de straling aangetoond worden. Omdat goud de beste geleider is vormt een pendeltje met een gouden draad het beste instrument van deze aard. Ze zijn in Engeland te krijgen.

Tot zover datgene wat A.J. Bijkerk openbaarde over de paranormale diagnose.

Scientologie

Tijdens de pauzes die in het tweedaagse congres waren ingelast was er in de hal van de Doelen een ook voor het publiek vrij toegankelijk z.g. beurs. Er was een aantal stands waarop men zich op de hoogte kon stellen van bijvoorbeeld de te Appingedam opgerichte Nederlandse Belangen Vereniging voor Alternatieve Geneeswijzen. Die vereniging is weer opgenomen in de LOPAG, het Landelijk Overleg Patiënten Vereniging voor Alternatieve Geneeswijzen. Er was een andere stand, waar bezoekers informatie konden krijgen over de z.g. Speyer-therapie om psychische-persoonlijke problemen te behandelen maar ook de "Scientology-kerk" was aanwezig, echter onder de naam "Dianetics". Er lagen stapels boeken met deze titel waarin Scientology-profeet Ron L. Hubbard zijn ideeën weergeeft.

Ook de stichting Genésis Huygensstraat in Den Haag gaf acte de présence. Op dat adres praktiseren niet minder dan veertien alternatieve genezers plus een mevrouw die les geeft in Japanse bloemschikkunst. "Overige natuurlijke geneeswijzen kunnen zich aansluiten", aldus de stichting Genésis. A.J. Bijkerk is er al.

BIOHORMA GOOIT ER WEL WAT GELD TEGENAAN

Als de uiterlijke tekenen niet sterk bedriegen is het laboratorium Biohorma b.v. te Elburg een bloeiende onderneming met een omzet van 50 miljoen per jaar. Biohorma heeft zo een paar pijlen op de alternatieve boog: geneeskrachtige kruiden, de artikelen van dr. Vogel, de Zwitser zonder artsenbul die zo graag schermt met de titel dr., natuurgeneesmiddelen, homeopathische medicijnen, het blad Gezondheidsnieuws. Bij Biohorma wordt ook Vogels boek "De kleine dokter" uitgegeven, een akelig boek dat de verkoop van Vogels alternatieve produkten wil bevorderen.

Biohorma heeft zich ook voorzien van een bureau dat zorgt voor de public relations. Zo is het boek van Vogel naar de kranten gestuurd, zo werden kranten en medische pers uitgenodigd voor een bijeenkomst waarop dr. C. Aakster — medisch socioloog, die zelfs deel heeft mogen uitmaken van de commissie-Muntendam — de resultaten van een onderzoek bekend maakte.

Prijs van 100.000 gulden

Biohorma had Aakster namelijk met een prijs van 100.000 gulden, de dr. Alfred Vogelprijs, bekroond in ruil waarvoor Aakster eens zou vertellen welke baat de patiënten ervaren bij het gebruik van alternatieve geneesmiddelen en bij het bezoek aan alternatieve genezers. Geen medisch onderzoek — de heer Aakster is daar trouwens niet toe bevoegd.

Volgens het persbericht dat het public relations-bureau van Biohorma verstrekte heeft Aakster anderhalf jaar aan het onderzoek gewerkt. Vier artsen en meer dan 100 patiënten verleenden hun medewerking. "Door de behandeling met homeopathische en phytoterapeutische middelen trad in 76 pct. van de gevallen een duidelijke verbetering van de gezondheidstoestand in; bij 54 pct. nam het aantal ernstige klachten af, het aantal dagen met hevige pijn of hinder verminderde met 56 pct. en de leefwijze en het voedingspatroon werd in 58 pct. van de gevallen gezonder.

Doorsnee Nederlanders

De onderzochte patiënten waren doorsnee Nederlanders tussen de 25 en 65 jaar, waarvan ongeveer

tweederde uit vrouwen bestond. Van hen was 63 pct. ziekenfondsverzekerde. Negen van de tien patiënten waren eerder regulier behandeld voor hun kwalen maar hadden daarbij geen baat gevonden. De belangrijkste klachten, waarbij zij bij hun "alternatieve" arts kwamen betroffen aandoeningen van het centraal zenuwstelsel en de zintuigen (14 pct), kwalen op het gebied van het bewegingsapparaat (13 pct) en ademhalingsproblemen (11 pct.). Bij 24 pct. van deze patiënten was bovendien sprake van psychische problematiek. Naar het oordeel van de patiënten zelf was bij 64 pct. de gezondheid duidelijk verbeterd. Naar het oordeel van de behandelende artsen lag dit percentage nog iets gunstiger".

Tot zover het communiqué ter persconferentie — want Biohorma had het fors aangepakt — verstrekt. Tijdens de persconferentie in het Amsterdamse Apollo Hotel legde Aakster nog weer eens de nadruk op de "algemene stoornissen" bij de patiënten. Volgens De Volkskrant was voorlichtingsdirecteur Mulder van Biohorma zeer tevreden over het onderzoek dat Aakster voor de *100.000* gulden die hem was verstrekt had verricht. Maar er was wel een percentage van ongeveer 40 bij de onderzochte groep die eigenlijk weinig baat had gevonden bij de alternatieve behandeling.

Aakster aan het rekenen

In deze tijd van zorgen over de betaalbaarheid van ons systeem van gezondheidszorg had Aakster niet geaarzeld om eens een berekening te maken hoe goedkoop de alternatieven wel zijn. Hij heeft berekend dat de patiënten die hij ondervroeg gedurende het half jaar dat zij alternatieve geneeswijzen gebruikten elk 1936 gulden bespaarden.

Nog meer sommetjes heeft Aakster tot vreugde van Biohorma opgelepeld. Er kan, zegt hij, een besparing worden bereikt van *1*.3 miljard gulden. Mits natuurlijk de ziekenfondsen alternatieve geneesmiddelen in hun pakket opnemen... Hij komt tot die 1.3 miljard door aan te nemen dat 700.000 Nederlanders nu al geregeld gebruik maken van alternatieve geneeswijzen.

"Met deze gegevens in de hand", aldus het perscommuniqué namens Biohorma uitgegeven, "is er weinig fantasie voor nodig om de aanzienlijke kostenbesparing te becijferen die zou worden gerealiseerd wanneer de natuurlijke geneeswijzen weer algemeen erkend en op ruime schaal aangewend zouden worden".

Geen bewijs van genezing

De directeur van Biohorma, M.G.H. Bolle, had het nog over een "mens-vriendelijke behandeling" om beter te worden, maar Jacques de Jong in De Volkskrant tekende uit de mond van Aakster op "dat hij (Aakster) een bewijs van genezing op grond van zijn onderzoek niet kon geven".

Aakster is als socioloog verbonden geweest aan o.a. het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Leiden maar hij is thans freelance medisch socioloog en woont in Dwingeloo.

Het is opmerkelijk dat in het rapport gewag wordt gemaakt van een andere leefwijze en een ander voedingspatroon bij 58 pct. van de onderzochte groep patiënten. En dan rijst natuurlijk onmiddellijk de vraag of nu het verminderen van de klachten het gevolg is van de toegediende alternatieve geneesmiddelen of simpelweg het gevolg van een gezondere leefwijze. Ook de reguliere arts poogt in dat opzicht wel eens wat te bereiken, maar, zoals Jan van Hoof terecht in Elseviers Magazine opmerkt, veel mensen verwachten van hem dat hij geneesmiddelen voorschrijft en dat hij ze beter maakt zonder al te veel ongemakken als een strikt dieet of een sobere levenswijze.

En om nu eens heel nuchter te zijn: welke waarde kan men hechten aan een rapport gemaakt in opdracht van een belanghebbende?

--o--

DE KLEINE DOKTER IS EEN GROTE KOOPMAN

De Nederlandse editie van "De kleine dokter" moet de oplage van 600.000 hebben volgemaakt. Als we tenminste af mogen gaan op uitgever Gezondheidsnieuws, de boeken- en tijdschriftentak van de in Elburg gevestigde onderneming Biohorma, gespecialiseerd in kruiden, homeopathische geneesmiddelen en datgene wat de Zwitser Alfred Vogel op de markt brengt.

De Kleine Dokter is het boek van deze Alfred Vogel, die met graagte zijn eredoctoraat vermeld — maar dat *heeft hij op een of andere wijze in Amerika gekregen* vanwege zijn botanische kennis. Een dik boek deze "Kleine dokter" maar het is duidelijk dat het niet meer is dan een collectie deels al oude artikelen, kennelijk in tijdschriften verschenen, waarbij de auteur een dankbaar gebruik heeft gemaakt van knipsels. Zijn medische informatie, soms sterk vertekend, lijkt daaraan te zijn ontleend. Maar altijd ziet hij wel kans om voor genezing van een kwaal te verwijzen naar dr. h.c. Alfred Vogels artikelen.

Primitief soort bangmakerij

Het boek is derhalve niet veel anders dan een catalogus waarin men vooral toegang krijgt door het raadplegen van het register achterin. De artikelen zijn vaak niet gespeend van een primitief soort bangmakerij, de akeligheid druipt er hier en daar af zodat de hiervoor gevoelige lezer al gauw zit te trillen op zijn stoel. Maar dan zijn er altijd nog de middeltjes van dr. h.c. Alfred Vogel.

In een artikel, dat driekwart pagina van de weten-

schaps- en onderwijskatern van NRC Handelsblad besloeg, heeft de tekstdichter publicist en omroepmedewerker Ivo de Wijs de staf gebroken over dit boek onder de titel "Kleine dokter, groot zakenman". "Dr. Vogel is een kwakzalver", vindt hij en dat kan soms gevaarlijke gevolgen hebben, o.a. wanneer hij kinderverlamming en multiple sclerose met de testikels van een jonge stier poogt te genezen.

Sommige lezers van kwaliteitskrant NRC Handelsblad hebben Ivo de Wijs dit artikel niet in dank afgenomen, zo bleek uit reacties van lezers. "Raak niet aan die lieve kleine dokter", zo kon men er uit destilleren. Maar zakelijke argumenten bleven achterwege van de kant van de gekwetste lezers.

Ivo de Wijs zei het dan ook zeer duidelijk, getuige de openingszin van het artikel. "Iedereen kent het Dokter Vogelbrood. Dit dure, immer drie dagen oude brood is genoemd naar de Zwitserse heer Alfred Vogel, die noch bakker, noch dokter is. Hij is kwakzalver".

En dan verwijst Ivo de Wijs naar pagina 303 van De Kleine Dokter waarbij bij multiple sclerose wordt aangeraden de fijngehakte inhoud van de testikel van een jonge stier te masseren langs de gehele lengte van de wervelkolom van de patiënt, van nek tot aan stuitbeentje...

Nederlandse vertaling

In 1960 verscheen van De Kleine Dokter voor het eerst een Nederlandse vertaling. In maart 1979 vertelt De Wijs, waren er in ons land 227.822 exemplaren verkocht. In het voorjaar van 1981 vloog Vogel naar ons land om het 500.000ste Nederlandstalige exemplaar feestelijke uit te reiken. Volgens Gezondheidsnieuws (Biohorma) zijn er nu 600.000 verkocht. Maar Ivo de Wijs gelooft dat niet. Er zouden in 1979 en 1980 meer exemplaren zijn verkocht dan in de negentien voorafgaande jaren? Dat getal van 500.000 is, vermoedt De Wijs, uit de hoge hoed getrokken terwille van de publiciteit. De Kleine Dokter is in veertien talen verkrijgbaar en de totale oplage bedraagt niet meer dan een miljoen exemplaren. En daarvan alleen al in Nederland 600.000?

A. Vogel is, wij citeren nog eens het opmerkelijke artikel in NRC Handelsblad, "het uithangbord van een in Zwitserland wortelend concern met vertakkingen in alle doodzieke Westerse welvaartslanden. Het concern handelt in natuurgeneesmiddelen en in geschriften die die natuurgeneesmiddelen aanbevelen. De in Nederland krachtdadig uitbottende tak heet Biohorma. Biohorma bezit een fabriek met (kruiden) kwekerij, enige laboratoria en de uitgeverij Gezondheidsnieuws".

Wij citeren nog even Ivo de Wijs: De term **kwakzalver** wordt niet vaak meer gehoord. De *kwak* heet tegenwoordig *alternatieve genezer* en de alternatieve genezer heeft de wind mee. Hele drommen schapenvachtdragende Nederlanders leven alternatief, wonen alternatief samen, eten alternatief, en laten hun alternatieve kwalen wegtoveren. Want, zeggen zij, de huisarts heeft toch geen tijd voor je, de specialist is per definitie geen aanhanger van de totaal geneeswijze en de apotheker heeft alleen chemische, dat wil zeggen kankerverwekkende medicijnen op de schappen.

De alternatieven raadplegen De Kleine Dokter en snellen naar de reformwinkel om de aanbevolen kruiderij in tabletvorm te halen. Kwakzalvers zijn misleidend, dom, laf, vals, onsmakelijk en gevaarlijk. A. Vogel en Biohorma voldoen moeiteloos aan alle kwalificaties, besluit Ivo de Wijs zijn filippica.

Ivo de Wijs is presentator van het consumentenprogramma van de Vara, *De Vooruitgang*. In augustus van het vorige jaar besloot men een uitzending te wijden aan de commerciële activiteiten van de heer Vogel. Het programma De Vooruitgang diende een klacht in bij de Reclame Code Commissie over het onduidelijke gescherm met de term "Dokter"; de Reclame Code Commissie maande Biohorma daarop tot terughoudendheid.

De directeur van Biohorma, M. Bolle, verklaarde daarop in het Algemeen Dagblad dat hij zich van de vermaning niets zou aantrekken. En hij voerde als argument aan dat men bij het drinken van dr. Siemerappelsap of bij het gebruik van dr. Dralle's haarwater ook niet aan een arts dacht. Slecht voorbeeld: bij dr. Dralle's haarwater zullen de meeste mensen wel degelijk aan een arts denken. Maar bovendien: het gaat niet om appelsap of haarwater, maar het gaat om een ten onrechte als arts rondparaderende kruidenkenner met duidelijke commerciële oogmerken.

Een vergelijking tussen de verschillende drukken van De Kleine Dokter bewijst aldus Ivo de Wijs, dat er geen einde gemaakt is aan de enormiteiten uit het Zwitserse verleden. "Alle specifieke zondebokken en stokpaarden van de auteur zijn in de nieuwe editie nagenoeg ongewijzigd opnieuw opgenomen". De Kleine Dokter wemelt van de verdachtmakingen, de wetenschappelijke geneeskunst wordt om de haverklap in een tendentieus daglicht geplaatst, zo vonnist De Wijs dit nare uitgeversprodukt, dat liefst 700 pagina's telt en doorschoten is met kleurenfoto's — van bloemen in de natuur: een ander staaltje van walgingwekkende camouflage.

---o---

TEL UIT JE WINST: AAKSTERS ONDERZOEK IN DE LUCHT GEBLAZEN

De pers heeft nogal kritisch gereageerd op het rapport van de medisch socioloog dr. C.W. Aakster dat hij vervaardigde als tegenprestatie voor het toekennen van de dr. Alfred Vogelprijs door de kruidenfirma Biohorma b.v.

Het onderzoek is dus niet bepaald uit een onpartij-

dige bron gefinancierd, stelt "Tilanus" in de rubriek "Van onderen" in Het Parool vast.

En wij citeren: Aan het rapport is voorts medegewerkt door vier artsen die *zelf* natuurlijke geneesmethoden toepassen en door honderd patiënten die *zelf* natuurpillen slikken. Alle deelnemers zijn dus in hoge mate vooringenomen ten gunste van de resultaten. En desondanks — en dat is het mooiste — zijn de uitkomsten helemaal niet gunstig!

Zeventig procent van de proefpersonen toonde "een duidelijke verbetering van de gezondheidstoestand", zegt het rapport. Nu staat het in de medicijnwereld van oudsher vast dat 80 procent van alle klachten vanzelf overgaat, ook als er in het geheel geen behandeling is.

De geconstateerde genezende werking plantendokters ligt daar dus een stuk onder. Het is maar wat je effectief noemt. Nu is het waar, dat veel ziekten psychische oorzaken hebben en dan gaat het er maar om dat de patiënt de nodige aandacht krijgt. Daar kunnen alle dokters voor zorgen. Ernstige lichamelijke klachten vonden echter maar voor 54 procent baat bij plantaardige geneeskunst. Als u erge pijnen heeft, weet u dus waar u moet wezen, als u maar de helft kans wilt hebben er af te komen.

De bruine flesjes van Vogel

Daarop vervolgt "Janssen" in hetzelfde rubriekje Van onderen in Het Parool:

En dan vergeet je nog de zogenaamde goedkoopte. Iedere gebruiker weet het: die bruine flesjes van "dokter" Vogel (die geen medicus is maar een mannelijk kruidenvrouwtje) zijn peperduur en chemische middelen als een aspirientje of een Rennie krijg je bijna cadeau.

Dat hele magnetische fluïdum van natuurlijkheid is bovendien je reinste nonsens. Ook het salicylzuur uit een aspirientje is een natuurprodukt dat in wilgenbast voorkomt. En wie zoiets in een fabriek maakt levert een heel wat zuiverder en hygiënischer produkt dan wie echte plantjes met vieze blaadjes uitperst.

Maar C.W. Aakster maakt in deze bezuinigingstijd natuurlijk indruk met de jaarlijke besparing van 1.3 miljard die hij in zijn rapport vermeldt: de 700.000 slikkers van Biohormaprodukten zouden de ziekenfondsen deze enorme besparing opleveren.

Dat betekent dat iedere natuurpatiënt een kleine tweeduizend gulden per jaar goedkoper zou zijn. Evidente onzin natuurlijk, want wie slikt er nu ieder jaar zo'n kolossaal bedrag aan medicijnen? Tja, die cijfers van Aakster berusten dan ook op "een globale indruk" van het patiëntenbestand en uiteraard zonder dat men kon vergelijken of dezelfde patiënten niet sneller en blijvender geholpen zouden zijn geweest met *echte* medicijnen.

Dat hele zogenaamde wetenschappelijke onderzoek is dus niets dan opgeblazen lucht En wie tegen een heuse kwaal (blindedarm, nierstenen of suikerziekte) liever een Vogelsapje drinkt dan naar een echte dokter te gaan is zeker langer en duurder ziek of bekoopt het met de dood. Tel uit je winst, besluit "Janssen" in Het Parool.

DE MAGISCHE PLEISTER OF — DE FANTASIE STAAT VOOR NIETS

Nieuw in Nederland, zo roept Van Heek Medical te Losser uit. "In plaats van medicijnen slikken", zo volgt er veelbelovend. Volgens het vouwblad van de Losserse firma gaat het hier om Hile-ban, een therapeutische pleister met een magnetisch krachtveld.
De gemeten sterkte is circa 700 Gauss (eenheden van magnetische inductie!).

Het pleistertje met in het hart een soort erwtje "met uitstralende kracht" heeft heel wat in zijn mars, zoals overigens te doen gebruikelijk met kwakzalversmiddelen. Het gebruik stimuleert bijvoorbeeld, zo wordt beweerd, de bloedcirculatie en helpt zonder het innemen van medicijnen tegen o.a. stijve schouders, hals en nek, spierpijn, gewrichtspijn, langdurig en frequent voorkomende hoofdpijn en migraine.

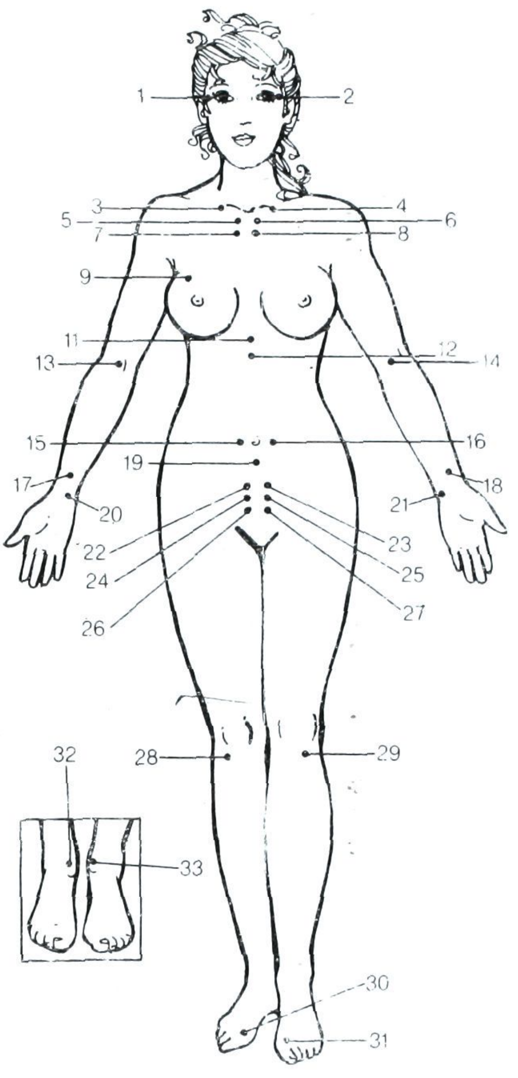
Het naar men laat doorschemeren Oosterse pleistertje blijft "meerdere dagen" achtereen werkzaam, zo kan men lezen. Men plakt de Hile-ban op de plaats waar men pijn voelt. Aan brengen op de schouders geschiedt dit horizontaal. Op hals, nek, rug en middel brengt men de pleisters verticaal aan. Ze zijn namelijk niet rond maar hebben twee gebogen en twee rechte zijden.

De pleisters helpen ook bij bijvoorbeeld examenvrees. Tja, waar moet men dan pleisters aanbrengen? Een tekening van een redelijk goed gevormde vrouw helpt ons verder. Die pleisters worden bij examenvrees aangebracht aan de binnenkant van de beide ellebogen en ... op de knieën, zodat men in elk geval niet met knikkende knieën naar de plaats van het examen hoeft te gaan.

Een fraai pleisterbeeld

Nicotine-ontwenning komt ook voor in het draaiboek van de Hile-banpleisters. Men heeft er vijf pleisters voor nodig die men aanbrengt op de huid boven het uiteinde van het borstbeen, op de rug op de schouderbladen, en aan de binnenkant van de handen onder de duim. Fraai is ook het pleisterbeeld bij hoge en lage bloeddruk. Het doet er niet toe of men hoge of lage bloeddruk heeft: de pleisters helpen in beide gevallen mits gehecht op de polsen en, naast elkaar, op de buik onder de navel.

Het lijstje van kwalen door deze opvolgers van de magnetische armbanden — al jaren in de handel — te "genezen" is indrukwekkend genoeg: astma bronchiale, winden, darmstoornissen, verkoudheid, galblaasklachten, gewichtsafname (een klacht of een doel?), keelpijn, spit, verstopping, hoge en lage bloeddruk, hoesten, klachten tijdens de overgang, hoofdpijnen, storingen in de bloedsomloop, plankenkoorts, menstruatieklachten, zenuwstoornissen, nicotine-

Pleisterplekken voor Hile-ban, ontleend aan een vouwblaadje dat door drogisten wordt verstrekt. Bij hoesten plakke men het magnetisch pleistertje op de punten aangeduid met 5, 6, 7 en 8; bij verstopping moet men lager zijn, namelijk op de op 15 en 16, ter weerszijden van de navel. 't Is maar een weet.

ontwenning, reuma-klachten, schouderpijnen, misselijkheid, maagklachten, migraine, examenvrees, slaapstoornissen, hoofdpijnen veroorzaakt door spanningen....

Adverteren met Hile-ban

Een schandelijke zaak is dat met dit middel blijkbaar voluit geadverteerd kan worden met vermelding van de drogisten die dit kwakzalversmiddel verkopen. Op dinsdag 12 oktober was althans een grote advertentie over Hile-ban te vinden in het huis-aan-huis verspreide Westfriese Weekblad. Wij zijn van oordeel dat dit een zaak is voor de Reclame Code Commissie. Een dergelijke reclame dient in overeenstemming te zijn met de aanwijzingen van de Keuringsraad Aanprijzing Medische Aspecten — en is dat zeer zeker niet.

De therapeutische pleisters mogen, aldus advertentie en vouwblad, niet gebruikt worden door personen die een pacemaker dragen en ze mogen evenmin worden aangebracht op wonden, eczemen of zwerende plekken. En om de goê-gemeente helemaal te overtuigen van de magnetische wonderen: "niet bewaren in de nabijheid van magneetbanden".

KAMERLEDEN TOT AANHANGERS VAN MOERMAN: EERST EEN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

De vereniging met de enige verwarring stichtende naam Amnestie heeft in de afgelopen zomer een gespreksmiddag georganiseerd in Amersfoort. Het ging over de Moermantherapie. Geen wonder, want de vereniging stelt zich ten doel welzijn en belangen te behartigen van patiënten die met de Moerman-therapie worden behandeld en zoveel mogelijk bekendheid te geven aan deze therapie ter bestrijding van kanker.

In het bestuur zit de Moerman-arts Albert Ronhaar uit De Krim. Voorzitter is Gerhard te Voortwis uit Winterswijk. De vereniging beschikt over de middelen om een tijdschrift uit te geven, dat zeven maal per jaar uitkomt. Als medewerkers worden vermeld arts Ronhaar en zijn collega Jan Wiese.

De redactionele tekst begint met een kort entrefilet getiteld "Schaamteloos" waarin de staf wordt gebroken over de auteur van een in de Practijk Perikelen van Medisch Contact genoemd geval onder de titel "Gemoermand". Helaas verzuimt de redactie van Uitzicht om precies te vertellen wat er nu aan de hand is.

Gespreksmiddag in Amersfoort

Vele pagina's van het blad Uitzicht — 28 pagina's groot — zijn gevuld met uitspraken op de Amersfoortse bijeenkomst gedaan. Mevrouw Minouche Janmaat-Abee, Tweedekamerlid voor het CDA, stelde overigens vast dat er eerst een onderzoek moet komen naar de Moermantherapie. Zolang de therapie niet wetenschappelijk bewezen is kan deze niet in het Ziekenfonds worden gestopt.

Het CDA is, zei zij verder, voor de vrijheid van de patiënt maar wil niet in het luchtledige werken. Het onderzoek naar de therapie moet, vond zij, op korte termijn worden gestart.

"Zonder de resultaten van het onderzoek kan de politiek niet verder", aldus het kamerlid René Toussaint van de PvdA. Hij zei het te betreuren dat er kennelijk nogal wat haken en ogen vastzitten aan het vaststellen van het onderzoeksprotocol ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek naar de waarde van de Moermantherapie. Hij zei, nog altijd volgens het blad Uitzicht, dat deze uitspraak echter niet vet afdrukte, ook nog: "Mensen van de Moermantherapie, besef wat u doet. De zaak is er belangrijk genoeg voor".

Effectrapportage noodzakelijk

Ook Erica Terpstra (VVD)vond dat als je wilt vechten voor een alternatieve geneeswijze zoals bijvoorbeeld de Moermantherapie je zonder enige twijfel met alle inzet moet meewerken aan, noem het maar, effectrapportage. "Omdat je anders, onparlementair gezegd, geen poot hebt om op te staan." (Het onderzoek is inmiddels, zie elders in ons Actieblad, op de lange baan geschoven).

Tijdens de forumdiscussie op de Amersfoortse bijeenkomst zei Elida Wessel-Tuinstra (D'66) het onbegrijpelijk te vinden dat van de onderzoeksgelden besteed aan het kankerprobleem maar zo'n klein percentage gaat naar voedingsgewoonten en andere leefgewoonten zoals seksueel gedrag.

Tekenend is wat de voorzitter van de vereniging Gerhard te Voortwis stelde: Net zo belangrijk op dit moment (als een goed onderzoek) is de vergoeding van de Moermantherapie door de ziekenfondsen, om op korte termijn de financiële discriminatie van patiënten ongedaan te maken.

Elders in het blad Uitzicht is sprake van een onderzoek dat de (Moerman)-arts Jan Wiese op 1 mei jongstleden is begonnen naar de betekenis van de Moermantherapie. Dit "terugblikkende" onderzoek kan binnen korte tijd worden afgerond. Amnestie heeft om het te bekostigen een steunfonds gevormd waarvoor op 1 juli f 53.530.57 was binnengekomen aan giften. Een passage uit het artikel gewijd aan het onderzoek: "We hebben lang genoeg gewacht op "officiële onderzoeken". Het is meer dan tijd om zelf aan de slag te gaan".

METHODE-MOERMAN: VOORLOPIG GEEN ONDERZOEK

Voorlopig gaat het wetenschappelijk onderzoek naar de waarde van de methode-Moerman voor de genezing van kanker niet door. In 1979 heeft de Tweede Kamer om een dergelijk onderzoek gevraagd. Men zal zich herinneren dat de artsen, die de methode-Moerman volgen, de z.g. Moermanartsen — hun aantal zweeft rondom de twintig — niet hebben uitgeblonken in enthousiasme voor dit onderzoek. Klachten tegen individuele artsen van de groep ingediend zijn herhaaldelijk aanleiding geweest tot verklaringen dat zij er weinig voor voelen om aan een onderzoek mee te werken zolang de geneeskundige inspecties klachten indienen.

Begin november heeft het Koningin Wilhelmina Fonds besloten de $2^1/_2$ miljoen gulden waarom voor het onderzoek was gevraagd pro memorie te reserveren. In april vorig jaar was al een opzet voor het onderzoek gemaakt maar daar bleek geen overeenstemming over te worden gevonden.

A. Ronhaar, voorzitter van de vereniging van Moerman-artsen is van mening dat de inspectie volksgezondheid en de volksvertegenwoordiging eerst maar eens duidelijk moet maken wat zij willen. De Moerman-therapie is volgens Ronhaar, geen wondermiddel tegen de gevreesde ziekte maar werkt uitsluitend op het afweersysteem, waardoor veel patiënten zich beter voelen maar dat is een zaak die bij een onderzoek moeilijk in objectieve maatstaven valt uit te drukken.

Volgens Ronhaar is er ook tegenspraak in de houding van het Centraal Medisch Tuchtcollege, dat een uitspraak deed dat een Moerman-arts een patiënte met borstkanker niet weg had mogen houden van chirurgisch ingrijpen, en de uitspraak van de toenmalige staatssecretaris mevrouw Veder-Smit dat iedere arts vrij is om te methode bij kankerpatiënten toe te passen.

INSPECTIE CONTRA MOERMAN-ARTS

Tegen de arts A. Ronhaar uit De Krim in Overijssel is door de geneeskundige inspectie in die provincie een klacht ingediend bij het medisch tuchtcollege. Arts Ronhaar behoort tot de kleine groep artsen in den lande die de methode-Moerman volgen bij de de behandeling van kankerpatiënten. Volgens de inspectie verstrekt Ronhaar — apotheekhoudend arts — pijnstillende poeders aan kankerpatiënten waarin de stoffen codeïne en morfine zijn verwerkt, die beide onder de opiumwet vallen. Hij zou het verstrekken van dergelijke poeders moeten verminderen, meent de inspectie. Ronhaar behandelt 300 kankerpatiënten uit het hele land. Hij is voorzitter van de werkgroep van Moerman-artsen.

Het Koningin Wilhelminafonds krijgt op zijn voorlichtingscentrum veel vragen over de Moerman-therapie. Wie het Moerman-dieet wil volgen wordt aangeraden daarover contact op te nemen met de huisarts. Het KWF spreekt zich niet uit over het nut van een dergelijk dieet.

VLIEGENDE PSEUDO-ARTS

Een wonderlijk heer was in september vorig jaar aan boord van een KLM-toestel op weg naar Los Angeles. Een bijna zestigjarige vrouw werd tijdens de vlucht onwel. F. van Z. meldde zich toen als arts bij het cabinepersoneel en bood aan de vrouw te behandelen. De man zei huidarts te zijn, verbonden aan een ziekenhuis te Heemstede en hij kon daarover alleszins geloofwaardige bijzonderheden mededelen. Hij diende de patiënte twee tabletten toe, vermoedelijk kalmeringsmiddelen. Maar haar toestand verergerde. Toen kreeg van Z. de medicijndoos, die in elk KLM-toestel aanwezig is. Daarin was een ampul palfium, een middel dat onder de opiumwet valt. Hij diende de vrouw een injectie met dit verdovende middel toe. Haar toestand werd zorgwekkend. Na aankomst in Los Angeles werd de vrouw onmiddellijk overgebracht naar een ziekenhuis, waar zij na twee dagen hersteld werd ontslagen. Nadelige gevolgen van de behandeling had zij niet ondervonden. Bij de KLM echter kwam men er achter dat men het te doen had gehad met een pseudo-arts.